

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston asetukseksi (Euroopan unionin elpymisvälineen perustaminen)

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään eduskunnalle komission 28 päivänä toukokuuta 2020 tekemä ehdotus neuvoston asetukseksi Euroopan unionin elpymisvälineen perustamisesta sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Asian kiireellisyyden vuoksi ehdotuksesta on annettu eduskunnalle ensivaiheessa valtioneuvoston yhteensovittamisjärjestelmässä koordinoitu E-selvitys (E 64/2020 vp).

Tulevaa rahoituskehystä (MFF) ja elpymisvälinettä koskevat ehdotukset muodostavat kokonaisuuden, jota käsitellään EU-tasolla yhtenä pakettina. Ehdotusten valmisteleva käsittely tapahtuu Coreper-kokouksissa ja poliittisen tason linjauksista päättäminen tapahtuu Eurooppa-neuvostossa.

PYYDETÄÄN VAITELIAISUUTTA

Eduskunnalta pyydetään perustuslain 50 §:n 3 momentin perusteella vaiteliaisuutta asian käsittelyssä huomiovärillä merkittyjen kantojen osalta Suomen neuvottelutavoitteiden turvaamiseksi, kunnes MFF-rahoituskokonaisuudesta käytävät neuvottelut on saatettu päätökseen.

JULKINEN VERSIO

Helsingissä 2 päivänä heinäkuuta 2020

Pääministeri Sanna Marin

Neuvotteleva virkamies Jussi Lindgren

2.7.2020

EUROOPAN KOMISSION EHDOTUS NEUVOSTON ASETUKSEKSI EUROOPAN UNIONIN ELPYMISVÄLINEEN PERUSTAMISEKSI COVID-19 –PANDEMIAN JÄLKEISEN ELPYMISEN TUKEMISEKSI

1 Ehdotuksen tausta ja tavoite

Komissio, on 28 toukokuuta 2020 tehnyt ehdotuksen neuvoston asetukseksi (KOM (2020) 441 lopullinen) Euroopan unionin elpymisvälineen, jäljempänä 'elpymisväline', perustamiseksi (Neuvoston asetus Euroopan unionin elpymisvälineen perustamisesta covid-19-pandemian jälkeisen elpymisen tukemiseksi). Ehdotuksesta on toimitettu jo selvitys E 64/2020 vp –SuVL 6/2020 vp. Elpymisvälineellä pyritään vastaamaan covid-19 – pandemian aiheuttamaan talouskriisiin ja rahoittamaan toimenpiteitä ja toimia, jotka on tarkoitus toteuttaa Euroopan unionin elpymissuunnitelman mukaisesti. Pandemiakriisi on johtanut jäsenvaltioiden ripeästi käyttöön ottamiin rajoitustoimiin, joiden negatiivinen vaikutus kokonaiskysyntään ja -tarjontaan sekä taloudelliseen kokonaisaktiiviteettiin on erittäin voimakas. Komission kevään talousennusteen mukaan EU:n bruttokansantuote supistuu tänä vuonna noin 7,5 prosenttia, enemmän kuin 2008-2009 finanssikriisissä.

Komissio on arvioinut koronapandemiasta aiheutuvat investointitarpeet ja investointivajeen huomattavan suureksi, yli 800 miljardia euroa (SWD (2020) 98 lopullinen). Ehdotus liittyy kiinteästi myös komission ehdotukseen Euroopan unionin monivuotisesta rahoituskehiksestä, joka annettiin keuhällä 2018 ja jota nyt myös muutettaisiin.

2 Yleistä

Komission ehdotus elpymisvälineeksi on osa 27.5-2.6. 2020 annettua EU:n elpymissuunnitelmakokonaisuutta, jolla komissio ehdottaa perustettavaksi Euroopan unionin elpymisvälineen. Elpymisvälineen perustamisen kannalta erityisen merkityksellisiä säädösehdotuksia ovat tässä muistiossa käsitellyn ehdotuksen ohella erityisesti ehdotus omien varojen päätöksen muuttamisesta (KOM (2020) 445 lopullinen), sekä ehdotus elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (KOM (2020) 408 lopullinen). Edellä mainitut ehdotukset muodostavat elpymisvälineettä koskevan keskeisen lainsäädäntökokonaisuuden. Kuten valtioneuvoston selvityksessä E 64/2020 vp on selostettu, säädösten nojalla komissio saisi valtuuden hankkia takaisinmaksettavia varoja pääomamarkkinoilta 750 miljardin euron arvosta, ja käyttää varoja siten, kuin erityissäädöksissä tarkemmin säädettäisiin. Kaikista kokonaisuuteen liittyvistä erityissäädöksistä valtioneuvosto laatii omat, erilliset selvitykset perustuslain 96 §:n mukaisessa menettelyssä.

Edellä mainitussa ehdotuskokonaisuudessa komissiolle annettava valtuus kerätä takaisinmaksettavia varoja pääomamarkkinoilta ei ole sinänsä itsessään laadullisesti uusi asia, unionilla on jo merkittävä määrä olemassa olevaa lainakantaa, noin 50 miljardia euroa. Ehdotuksen olennainen ero vallitsevaan oikeustilaan liittyy ehdotuksen kokoluokkaan, pitkään keston sekä avustusten rahoittamiseen unionin ulkoisella velanotolla. Unionin ulkoista velanottoa perustellaan komission ehdotuksessa mm. sillä, että se ei rasittaisi jo koronakriisin vuoksi valmiiksi vaikeassa rahoitusilanteessa olevia jäsenvaltioita, sillä velkarasite kohdistuisi unionille kollektiivisesti, eikä yksittäisille jäsenmaille. Edelleen, ehdotuksessa annetaan ymmärtää, että avustustuotoinen tuki jäsenvaltioille olisi perusteltua ennen kaikkea sen vuoksi, että nämä jaettavat

avustukset eivät kasvattaisi jäsenvaltioiden julkista velkaa ja vaarantaisi siten osaltaan jäsenvaltioiden velkakestävyyttä. Komission arvion mukaan euroalueella, että koko EU:ssa yhteenlaskettu julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen kasvaa tänä vuonna 8,5 prosenttiin, kun se vuonna 2019 oli 0,6 prosenttia. Riippumatta tilinpidollisista kysymyksistä, unionin velka olisi kuitenkin kuolettava aikanaan pääosin jäsenmailta kerättävillä maksuilla.

Komission mukaan EU:n talouteen kohdistuva häiriö on symmetrinen, koska pandemia on levinnyt kaikkiin jäsenvaltioihin. Komissio korostaa omassa ehdotuksessaan, että eri jäsenvaltioiden kyky selviytyä talouteen ja julkiseen talouteen kohdistuvasta häiriöstä vaihtelee huomattavasti niiden talouden rakenteiden ja lähtötilanteen mukaan. Tämä osaltaan on taustasyy ehdotukselle ja siten komissio perustelee ehdotusta.

3 Pääasiallinen sisältö

Säädösehdotus koostuu kahdestatoista perustelukappaleesta ja kuudesta artiklasta.

Ehdotuksen ensimmäisessä artiklassa perustettaisiin elpymisväline tukemaan covid-19 –pandemian jälkeistä elpymistä. Ehdotuksen toisessa artiklassa säädettäisiin elpymisvälineen soveltamisalasta, eli siitä mihin, miten se jakautuisi eri EU-ohjelmien välillä.

Elpymisvälineen käyttö jakautuisi seuraaviin toimenpiteisiin, joilla puututtaisiin pandemian kielteisiin taloudellisiin seurauksiin:

- a) toimenpiteet työllisyyden ja työpaikkojen luomisen elvyttämiseksi ja terveydenhuoltojärjestelmien palautumisen tukemiseksi;
- b) uudistukset ja investoinnit kasvupotentiaalin elvyttämiseksi, jäsenvaltioiden välisen yhteenkuuluvuuden lujittamiseksi ja niiden palautumiskyvyn parantamiseksi;
- c) tukitoimenpiteet pandemian taloudellisista vaikutuksista kärsineille yrityksille, erityisesti sellaiset, jotka hyödyttävät pieniä ja keskisuuria yrityksiä, mukaan lukien suorat sijoitukset näihin yrityksiin;
- d) tukitoimenpiteet sellaisille taloudellisesti elinkelpoisille yrityksille, joiden vakavaraisuutta covid-19-pandemian vaikutukset ovat heikentäneet, mukaan lukien suorat sijoitukset näihin yrityksiin;
- e) toimenpiteet, joilla vahvistetaan unionin strategista riippumattomuutta elintärkeissä toimitusketjuissa, mukaan lukien suorat sijoitukset yrityksiin;
- f) toimenpiteet, joilla tuetaan covid-19-pandemiaan liittyvää tutkimusta ja innovointia;
- g) toimenpiteet, joilla tuetaan unionin kriisivalmiuden tason nostamista ja joilla mahdollistetaan se, että unioni pystyy reagoimaan nopeasti ja tuloksekkaasti vakavissa hätätilanteissa; tähän sisältyy unionin terveydenhuoltojärjestelmien strategisen resilienssin parantaminen, jotta unionin tasolla voidaan reagoida nopeasti ja tuloksekkaasti rajat ylittävän terveystilanteen puhjetessa; näihin toimenpiteisiin kuuluvat muun muassa välttämättömien tarvikkeiden ja lääkinnällisten laitteiden varastojen

muodostaminen ja tarvittavan infrastruktuurin hankkiminen, jotta kriiseissä tarvittavien lääkinällisten tuotteiden ja lääkkeiden saatavuus voidaan pitää asianmukaisella tasolla;

- h) tukitoimenpiteet, joilla varmistetaan, että covid-19-pandemia ei vaaranna oikeudenmukaista siirtymistä ilmastoneutraaliin talouteen;
- i) tukitoimenpiteet, joilla puututaan maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen kohdistuviin covid-19-pandemian vaikutuksiin.

Artiklan 2 kohdan mukaan edellä kuvatut toimenpiteet olisi toteutettava osana erikseen määriteltyjä unionin ohjelmia ja asiaankuuluvien unionin säädösten mukaisesti. Näin osaltaan varmistettaisiin, että elpymisvälineen täytäntöönpano, rahoituksen myöntäminen ja sen käytön valvonta toteutettaisiin unionin perussopimus-, lainsäädäntö- ja toimielinkehikon sisällä, toimielinten välistä tasapainoa horjuttamatta.

Ehdotuksen kolmannessa artiklassa säädettäisiin tarkkarajaisesti siitä, miten elpymisvälineen rahoitus jakautuisi avustuksiin, takauksiin ja lainoihin. Artiklassa on viittaus myös omien varojen päätökseen, missä komissio saisi valtuuden hankkia elpymisvälineelle enintään 750 miljardin euron rahoituksen laskemalla liikkeelle unionin nimissä velkainstrumentteja. Edelleen, artiklassa säädettäisiin siitä, että elpymisvälineen rahoituksesta voitaisiin käyttää enintään 433,2 miljardia euroa avustuksiin, enintään 250 miljardia euroa lainamuotoiseen tukeen ja enintään 66,8 miljardia takauksiin ja niihin liittyviin menoihin. Tarkemmin artiklassa säädettäisiin seuraavasti: (kaikki luvut ilmoitetaan vuoden 2018 kiinteinä hintoina, ellei toisin mainita)

- a) enintään 433 200 000 000 euron tuki, joka myönnetään tukena, jota ei makseta takaisin, ja rahoitusvälineiden kautta myönnettävänä takaisin maksettavana tukena ja joka kohdennetaan seuraavasti:
 - (i) enintään 50 000 000 000 euroa vuodet 2014–2020 kattavan monivuotisen rahoituskehityksen, sellaisena kuin se on vahvistettuna vuoteen 2022, rakenne- ja koheesio-ohjelmiin, mukaan lukien tuki rahoitusvälineille;
 - (ii) enintään 310 000 000 000 euroa ohjelmaan, josta rahoitetaan elpymistä ja taloudellista ja sosiaalista palautumiskykyä tukemalla uudistuksia ja investointeja;
 - (iii) enintään 7 700 000 000 euroa terveysalan ohjelmaan;
 - (iv) enintään 2 000 000 000 euroa pelastuspalvelualan ohjelmiin;
 - (v) enintään 13 500 000 000 euroa tutkimukseen ja innovointiin liittyviin ohjelmiin, mukaan lukien tuki rahoitusvälineille;
 - (vi) enintään 30 000 000 000 euroa ohjelmiin, joilla tuetaan alueita niiden siirtyessä ilmastoneutraaliin talouteen;
 - (vii) enintään 15 000 000 000 euroa maaseutualueiden kehittämiseen;

- (viii) enintään 5 000 000 000 euroa humanitaarisen avun toimittamiseen unionin ulkopuolelle;
- b) enintään 250 000 000 000 euron lainat jäsenvaltioille sellaista ohjelmaa varten, josta rahoitetaan elpymistä ja taloudellista ja sosiaalista palautumiskykyä tukemalla uudistuksia ja investointeja;
- c) enintään 66 800 000 000 euroa takausten ja niihin liittyvien menojen rahoittamiseen seuraavia ohjelmia varten:
 - (i) enintään 30 300 000 000 euroa ohjelmiin, joiden tarkoituksena on rahoittaa investointitukitoimia unionin sisäisten politiikkojen alalla;
 - (ii) enintään 26 000 000 000 euroa ohjelmiin, joiden tarkoituksena on parantaa taloudellisesti elinkelpoisten unionin yritysten vakavaraisuutta;
 - (iii) enintään 10 500 000 000 euroa ohjelmiin, joiden tarkoituksena on tukea kestävää ja osallistavaa talouskasvua unionin ulkopuolella.

Ehdotuksen neljännessä artiklassa säädettäisiin määrärahojen käytöstä. Artiklassa säädettäisiin ensimmäiseksi siitä, että enintään 433,2 miljardin avustusmääräraha sekä enintään 66,8 miljardiin euroon takauksiin sidottu määräraha rahoitettaisiin hyödyntämällä unionin ohjelmien ulkoisia, käyttötarkoitukseensa sidottuja tuloja. Nämä unionin ohjelmien ulkoiset tulot syntyisivät tosiasiallisesti unionin ulkoisella velanotolla. Tällä voi olla merkitystä myös Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (jäljempänä SEUT) 310 artiklan tulkinnan näkökulmasta. Valtioneuvosto on pyytänyt neuvoston oikeuspalvelulta lausuntoa säädösehdotuksen suhteesta SEUT 310 artiklaan, joka koskee EU:n talousarvion tasapainovaatimusta. Valtioneuvosto täydentää oikeudellista arviotaan ehdotusten perussopimusten mukaisuudesta lähiaikoina annettavassa U-jatkokirjelmässä neuvoston oikeuspalvelun lausunnon perusteella.

Artiklassa säädettäisiin myös elpymisvälineen määrärahojen käytön määräajasta, joka päättyisi kaikkien välineiden osalta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2024. Näin osaltaan varmistettaisiin, että kyse olisi kertaluonteisesta ja väliaikaisesti käyttöön otettavasta hätäapuvälineestä, joka olisi tarkoitettu yksinomaan kriisi- ja elvytystoimiin.

Ehdotuksen viidennessä artiklassa säädettäisiin elpymisvälinettä koskevasta raportoinnista neuvostolle.

4 Ehdotuksen oikeusperusta ja suhde toissijaisuusperiaatteeseen

Ehdotuksen oikeusperusta on SEUT 122 artikla. Neuvosto hyväksyy ehdotuksen määränemistöpäätöksellä. Euroopan parlamentti ei osallistu menettelyyn.

Valtioneuvoston arvion mukaan ehdotuksen oikeusperusta on asianmukainen. SEUT 122 artikla mahdollistaa jäsenvaltioiden keskinäisen yhteisvastuun hengessä taloudellisen tilanteen kannalta aiheellisten toimenpiteiden hyväksymisen ja taloudellisen avun antamisen poikkeuksellisessa tilanteessa, johon vakaviin vaikeuksiin joutunut jäsenvaltio ei voi itse vaikuttaa. Kuten komissio toteaa, covid-19 -pandemiassa on kyse juuri tällaisesta tilanteesta, jossa on tarpeen hyväksyä poikkeuksellisia väliaikaisia toimenpiteitä, joilla tuetaan elpymistä ja palautumista koko unionin alueella.

Suomen aloitteesta neuvoston oikeuspalvelulta on pyydetty lausuntoa myös ehdotuksen suhteesta SEUT 125 artiklan mukaiseen kieltoon vastata jäsenvaltion velasta. Valtioneuvosto täydentää oikeudellista arviotaan ehdotusten perussopimustenmukaisuudesta lähiaikoina annettavassa U-jatkokirjelmässä neuvoston oikeuspalvelun lausunnon perusteella.

Valtioneuvosto pitää asetusta asianmukaisena sääntelymuotona. Kuten komissio toteaa, kyseessä olisi yleisluonteinen säädös. Asetusta sovelletaan suoraan ja välittömästi.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotus on toissijaisuusperiaatteen mukainen. Periaatteen mukaisesti unioni toimii aloilla, jotka eivät kuulu sen yksinomaiseen toimivaltaan, ainoastaan jos ja siltä osin kuin jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, vaan ne voidaan suunnitellun toiminnan laajuuden tai vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla.

Elpymisvälineen avulla unioni täydentäisi jäsenvaltioiden taloudellisia ja rahoituksellisia toimenpiteitä. Välineellä tuettaisiin mm. julkisia investointeja ja uudistuksia, joita tarvitaan kestävään toipumiseen kriisistä, sekä jäsenmaiden taloudellista ja sosiaalista kestävyys- ja vihreää ja digitaalista siirtymää. Näin voitaisiin osaltaan ennaltaehkäistä erityisesti sisämarkkinoiden heikkenemistä pandemiasta aiheutuneen poikkeuksellisen tilanteen johdosta. Valtioneuvosto katsoo komission tavoin, etteivät jäsenvaltiot voi riittävällä tavalla saavuttaa näitä tavoitteita tarvittavien toimenpiteiden laajuuden vuoksi.

Toissijaisuusperiaatteen noudattamista koskevien kriteereiden täyttymistä merkittävämpi kysymys on yleensä se, onko säädösehdotus suhteellisuusperiaatteen mukainen. Periaate edellyttää, että säännösten tavoitteet ovat toteutettavissa EU:n toimielinten toimilla ja että toimilla ei ylitetä sitä, mikä on tarpeellista kyseisten tavoitteiden toteuttamiseksi. Periaatteen täyttymistä arviotaessa on otettava huomioon, että EU:n toimielimillä on laaja harkintavalta poliittisten, taloudellisten ja sosiaalisten valintojen tekemisessä ja että niiden on suoritettava monitahoisia arvioita.

Valtioneuvosto pitää ehdotusta myös suhteellisuusperiaatteen mukaisena. Elpymisvälineen kesto on selkeästi rajattu vuoteen 2024. Rahoitus on tarkoitettu kohdentaa talouden elpymisen edellyttämiin välttämättömiin toimiin.

5 Ehdotuksen suhde perustuslakiin sekä perus- ja ihmisoikeusvelvoitteisiin

Valtioneuvoston kannoissa on otettu kattavasti huomioon perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 16/2020 vp esitetyt valtiosääntöoikeudelliset näkemykset. Olennaista tässä mielessä on etenkin elpymisvälineen koon pienentäminen, ja unionin lainojen takaisinmaksuajan sekä lainojen ja avustusten välisen suhteen kohtuullistaminen.

Valtiosääntöoikeudellisen arvioinnin kannalta olennaista on tarkastella elpymisvälinettä ainakin kolmen säädösehdotuksen kokonaisuutena: tarkistettu ehdotus neuvoston päätökseksi unionin omien varojen järjestelmästä (KOM (2020) 445 lopullinen), ehdotus neuvoston asetukseksi Euroopan unionin elpymisvälineen perustamisesta (KOM (2020) 441 lopullinen) ja ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan elpymis- ja palautumistukivälineestä (KOM (2020) 408 lopullinen). Suomessa omien varojen päätös on hallituksen esityksen pohjalta

hyväksyttävä perustuslain 94 §:n mukaisesti eduskunnassa. Omien varojen päätöksen hyväksyntä vaatii kaikkien jäsenvaltioiden parlamenttien ratifioinnin jäsenvaltioiden oman valtiosäännön mukaisessa järjestyksessä.

Valtiosääntöisen arvioinnin kannalta taloudellisten riskien ja kokonaisvastuiden arviointi on keskeinen asia. Valtion budjettisuvereniteettia tulee suojata mahdollisimman tehokkaasti ja huolehtia siitä, että järjestelyjen erityispiirteiden vuoksi Suomen vastuut eivät kasva ainakaan tavalla, joka riskinsä puolesta voisi vaarantaa budjettisuvereniteetin tai Suomen valtion mahdollisuudet vastata niistä velvoitteistaan, joita sillä Suomen perustuslain mukaan on. Kokonaisarvio kasvavista kumulatiivisista EU-peräisistä vastuista ja riskeistä vaikuttaa viime kädessä siihen, voidaanko koronavirukseen liittyviä järjestelyitä pitää perustuslain mukaisina. Valtioneuvoston arvion mukaan nyt ehdotettu elpymisväline ei kuitenkaan edes kumulatiivisesti, kotimaiset ja EU-peräiset takausvastuut ja –riskit huomioidenkin, johda suurella todennäköisyydellä sellaiseen tilanteeseen, jossa kasvaneet budjettitalouden riskit vaarantaisivat Suomen valtion velvollisuuden vastata perustuslaillisista velvoitteistaan. Valtioneuvosto katsoo myös, että budjettisuvereniteetin mahdollisen rajoitteen näkökulmasta ei voida vielä muodostaa lopullista arviota. Tällaisen perusteellisemmän arvion tekeminen on mahdollista vasta, kun, viimevaiheen poliittisen kompromissiehdotuksen keskeiset elementit ovat tiedossa. Omien varojen päätöksen ratifioinnin yhteydessä tulee arvioitavaksi lopullisesti mahdollisen budjettisuvereniteetin rajoite ja sen laajuuden merkittävyys.

Suomen vastuu järjestelystä rajautuisi ensisijaisesti Suomen bruttokansantulo-osuuteen EU:n talousarvion maksuista, eli noin 1,7 prosenttiin tulevalla rahoituskehyskaudella. Suomen laskennallinen rahoitusvastuu kokoelpymisvälineestä (750 miljardia euroa) olisi ilman korkoja ja kuluja 13 miljardia euroa.

Komission ehdotuksen mukaisella jaolla lainamuotoiseen ja avustusmuotoiseen elpymisrahoitukseen, Suomen laskennallinen osuus 250 miljardin euron kokonaislainamäärästä olisi noin 4,3 miljardia euroa. Lainojen osalta EU:n talousarviosta mahdollisesti katettaviin vastuisiin liittyen jäsenvaltioille ei synny rahoituksellista velvoitetta, jos jäsenvaltiot maksavat lainansa takaisin moitteettomasti ja jos unionin otto- ja antolainaus vastaavat toisiaan takaisinmaksuaikatauluiltaan. Suomen laskennallinen osuus avustuksia varten otettavasta unionin 500 miljardin euron lainasta olisi noin 8,5 miljardia euroa ja vuosittainen lisämaksurasite kaavamaisin oletuksin ja ilman korkoja ja kuluja noin 300 miljoonaa euroa vuosina 2028-2058. Tämä 300 miljoonan lisämaksurasite perustuu oletukseen siitä, että unionin lainat olisivat tasalyhenteisiä, mikä on vain karkea ennakoarvio unionin liikkeelle laskemien velkainstrumenttien kuoletus- ja takaisinmaksuprofiilista.

Komission ehdotuskokonaisuuden perusteella on oletettava, että jos EU:n talousarvion määrärahat eivät riittäisi kattamaan lainanotosta johtuvien velvoitteiden hoitamista, olisi jäsenvaltioiden asetettava tätä varten tarvittavat varat komission käyttöön. Suomen valtiosäännön näkökulmasta järjestelyä voitaisiin pitää mahdollisesti toissijaisena valtioneuvoston. Siten jäsenvaltion kannalta riskeihin vaikuttaa myös se todennäköisyys, jolla jäsenvaltio joutuisi vastaamaan muiden jäsenmaiden velvoitteista. Valtioneuvosto pitää tätä todennäköisyyttä pienenä ja valtioneuvosto arvioi, että Euroopan unioni nauttii eräänlaisesta tosiasiallisesta ensisijaisen velkojan asemasta, vaikka EU:n antolainauksessa ei tällaisia sopimusperusteisia säännöksiä olekaan. Neuvoston asetuksen N:o 609/2014 (nk. omien varojen käyttöasettamisasetus, MAR-asetus) nojalla unionin varojen hallintaa koskee sama sääntely yleisemminkin, jossa jäsenvaltiot voivat joutua väliaikaisesti vastaamaan yksittäisen jäsenvaltion laiminlyönneistä lisämaksuosuuksin. Edellä mainittua tilannetta ei ole tapahtunut tähän mennessä EU:ssa. Neuvoston oikeuspalvelun

kirjallinen lausunto tulee selkeyttämään myös osaltaan sitä, miten omien varojen käyttöönotto-asetusta tullaan soveltamaan, jos sitä sovellettaisiin ylipäänsä elpymisvälineeseen liittyviin rahoitusriskeihin.

Edelleen, perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön näkökulmasta ehdotuksessa on hyvää etenkin se, että ehdotus toteutetaan EU:n perussopimusten ja lainsäädännön puitteissa. Ehdotuksella on myös asianmukainen oikeusperusta. Ehdotukseen ei siis tältä osin liity merkittävää toimivallan siirtoa jäsenvaltioilta unionille ja unionin perussopimusten puitteissa toimiminen varmistaa osaltaan myös institutionaalisen tasapainon säilymisen.

Suomen valtion kyky vastata perustuslaillisista velvoitteistaan riippuu keskeisesti valtion velkakestävydestä, valtion lainamarkkinan toiminnasta, markkinan hinnoittelusta sekä likviditeetistä. Euroopan keskuspankin julkisen sektorin arvopapereiden osto-ohjelma on vaikuttanut osaltaan erittäin myönteisesti valtion rahoitushuoltoon. Valtion lainanhoitokustannukset ovatkin poikkeuksellisen alhaiset.

Kuten suuri valiokunta toteaa lausunnossaan SuVL 6/2020 vp, Suomen kannalta on myös keskeistä välttää tilanne, joka romahduttaa vientimme ja sitä kautta heikentää valtion kykyä selviytyä perustuslain mukaisista velvollisuuksistaan.

Valtioneuvosto kiinnittää erityistä huomiota myös omien varojen erilliskorotuksen ehdotettuun poikkeuksellisen pitkään keston. Omien varojen 0,6 prosenttiyksikön erilliskorotus olisi ehdotuksen mukaisesti voimassa aina vuoteen 2058 saakka. Jos kuitenkin erilliskorotuksen kestoa lyhennettäisiin elpymisvälineen koon pysyessä samana, Suomen vuosittainen budjettiriski nousisi. Valtioneuvosto arvioi, että ehdotuksen mukainen 2028-2058 unionin velkakirjojen kuole-tusaikataulu johtaisi kohtuulliseen maksurasitteeseen, noin 300 miljoonaa euroon vuodessa, joka ei sinällään vaarantaisi valtion kykyä vastata perustuslaillisista velvoitteistaan.

6 Ahvenanmaan toimivalta

Valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välisestä toimivallanjaosta säädetään Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 ja 27 §:ssä. Asia liittyy valtionalouteen ja kuuluu itsehallintolain 27 §:n mukaisesti valtakunnan toimivaltaan.

7 Ehdotuksen vaikutukset

7.1 Vaikutukset kansalliseen lainsäädäntöön

Asetukset ovat luonteeltaan suoraan sovellettavia, eivätkä ne edellytä jäsenvaltiolta erillisiä toimenpiteitä tullakseen kansallisesti voimaan.

7.2 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset Suomen taloudellisiin vastuisiin ja riskeihin

Valtionvelka

Valtionvelka lähti voimakkaaseen kasvuun finanssikriisiä seuranneina heikon talouskasvun vuosina. Finanssikriisin kynnyksellä vuonna 2008 valtionvelka oli noin 54 miljardia euroa. Vuosikymmen myöhemmin velkaa oli vuoden 2019 lopussa jo yli 106 miljardia euroa. Velka

kasvoi myös suhteessa kansantalouden kokoon. Suomen päästyä nauttimaan voimakkaammasta talouskasvusta velan kasvu taittui vuonna 2015, ja pieneni suhteessa talouden kokoon aina viime vuoden lopulle asti.

Kevään 2020 aikana koronaviruspandemia ja siihen liittyvät rajoitustoimet ovat muuttaneet nopeasti kuvaa tulevasta talouskehityksestä merkittävästi heikompaan suuntaan. Valtiovarainministeriö arvioi vielä lokakuussa 2019 kansantalouden kasvavan noin prosentin vuonna 2020 ja valtion nettolainanottotarpeen olevan noin kolme miljardia euroa seuraavan kahden vuoden aikana. Valtiovarainministeriön kesäkuun 2020 ennusteessa puolestaan bruttokansantuotteen arvioidaan supistuvan 6 prosenttia vuonna 2020. Heikko talouskehitys heijastuu julkisen talouden rahoitusaseman voimakkaana heikentymisenä kaikilla julkisen talouden osa-alueilla. Voimakkaaimmin lainatarve kasvaa valtionaloudessa. Vuoden 2020 4. lisätalousarvion pohjalta arvioituna valtion nettolainanottotarve on lähes 19 mrd. euroa kuluvana vuonna. Tällöin valtionvelka ylittäisi 125 mrd. euroa vuoden 2020 loppuun mennessä. Bruttolainanottotarve vuonna 2020 on noin 40 miljardia euroa.

Valtion epäsuorat vastuut

Voimassa olevien valtiontakauksien ja –takuiden kokonaismäärä oli tilinpäätösraportoinnin mukaan vuoden 2019 lopussa 60,2 miljardia euroa. Jo ennen koronakriisiä Suomen taseen ulkopuoliset vastuut olivat siis suuremmat kuin useissa muissa jäsenvaltioissa, BKT:hen suhteutettuna. Vuoden 2020 alussa eduskunnan valtuuttama valtiontakausten enimmäismäärä oli 122,5 miljardia euroa. Tämän jälkeen eduskunta on lisäksi päättänyt tai sen käsiteltävänä on noin 11 miljardin euron takausvaltuuskorotukset koronakriisin johdosta, joista valtaosa kotimaan tasoisia toimenpiteitä, esim. Finnvera 8 mrd. euroa.

Merkittävimmät taloudelliset vastuut ja riskit EU:sta syntyvät Euroopan vakaustmekanismin (EVM) vaadittaessa maksettavan pääoman, 11,14 miljardia euroa kautta, sekä Euroopan rahoitusvakaustvälineen (ERVV) kautta, josta käytössä oleva takausvastuu on nykyisin noin 7 miljardia euroa. Yhdessä Euroopan investointipankin (EIP) vaadittaessa maksettavan pääoman, 3,4 miljardia euroa, sekä muiden pienempien vastuiden kanssa Suomen EU-peräiset vastuut ovat suuruusluokaltaan noin 22 miljardia euroa. Vertailun vuoksi Suomen nimellinen bruttokansantulo on noin 240 miljardia euroa.

Koronakriisistä johtuneista EU-tason toimista on toistaiseksi syntynyt uusia vastuita yhtäältä SURE:sta (431,7 miljoonaa euroa) ja Euroopan investointipankin (EIP) takuurahastosta (371,2 miljoonaa euroa).

Omien varojen liikkumavarasta Suomelle syntyneet vastuut ovat tällä hetkellä yhteensä n. 3,2 mrd. euroa, joista uudet, koronakriisiin hoitoon liittyvät vastuut (ilman elvytyspakettiin liittyviä ehdotuksia) ovat n. 1,3 mrd. euroa (SURE-välineen rahoitukseen liittyvä, omien varojen liikkumavaran hyödyntäminen vakuutena 75 mrd. euroon asti).

Uudet vastuut elpymisvälineestä ja kokonaisarvio

Suomen budjettitalouden kannalta nyt ehdotettu elpymisväline lisäisi Suomen vastuita merkittävästi. Tarkastelussa on erotettava toisistaan kokonaisvastuu, joka liittyisi osuuteen koko unionin liikkeellelaskemasta uudesta velasta (750 miljardia euroa, Suomen osuus 13 miljardia euroa), yhtäältä maksuvastuu, joka kohdistuisi ehdotettuun 500 miljardin euron osuuteen avustusmuotoisesta tuesta, josta Suomen osuus on 8,5 miljardia euroa, ja toisaalta liikkumavarasta tuleva vastuu, joka kasvaisi elpymisvälineen 250 miljardin euron lainamuotoisen tuen myötä noin 4,3 miljardilla eurolla nykyisestä noin 3,2 miljardista eurosta.

EU:n jäsenvaltioiden, mukaan lukien Suomen, bruttokansantulo-osuudet koko EU:n bruttokansantulosta vaihtelevat ja niiden ennakointi on vaikeaa pitkälle tulevaisuuteen. Jäsenvaltiot vastaavat viime kädessä pääomamarkkinoilta lainattujen varojen pääomien ohella lainajärjestelyn sopimusperusteisista koroista ja kuluista, joista ei ole saatavilla lopullista arviota, sillä esimerkiksi komission velanhallintastrategian korkorisikin hallinnasta ei ole tarkempia tietoja. Komissio arvioi Suomen osuudeksi tulevalle kehyskaudella korkojen ja kulujen osalta kuitenkin noin 300 miljoonaa euroa.

Suomen budjettitalouden riskienhallinnan näkökulmasta olennaista on, kuinka paljon unionin velkaa voi erääntyä pääomamarkkinoilla vuosittain. Tämä riski ja vastuu tai maksu suhteutetaan Suomen valtion velanhoidokykyyn ja valtion taloudelliseen kantokykyyn. Komission ehdotuksessa muutetuksi omien varojen päätökseksi (KOM (2020) 445 lopullinen) ja sen ehdotetussa artiklassa 3b (2) säädettäisiin siitä, että vuosittain enimmillään erääntymismäärä voi olla 7,5 prosenttia 750 miljardista eurosta, eli noin 56 miljardia euroa vuodessa. Suomen ensisijainen laskennallinen osuus tästä vuosittaisesta enimmäismäärästä olisi bruttokansantulo-osuutemme perusteella noin 950 miljoonaa euroa. Valtioneuvoston arvion mukaan 950 miljoonan euron laskennallinen vuosittainen riski ei vaarantaisi Suomen rahoitushuollon toimivuutta. Vertailun vuoksi esimerkiksi Suomen valtion bruttolainanotto vuonna 2020 on noin 40 miljardia euroa.

Komissiolta saatujen tietojen mukaan Suomen vastuuta ja riskejä rajaisi edelleen se, että unionin otto- ja antolainauksen takaisinmaksuaikataulut olisivat yhtenevät, kuitenkin asetusehdotuksessa ei ole tästä yksiselitteistä säännöstä. Lisäksi olettaen, että jäsenvaltiot vastaisivat täysimääräisesti lainavelvoitteistaan unionille, jäsenvaltioille jäisi omien varojen järjestelmän kautta maksettavaksi 500 miljardia euroa. Komission ehdotuksessa elpymis- ja palautumistukivälineeksi tukilainojen osuus koko elpymisvälineestä olisi 250 miljardia euroa.

Elpymisvälineen koko ja siitä syntyvät vastuut suhteutetaan Suomen kumulatiivisiin kokonaisvastuisiin. Kumulatiiviset EU-peräiset vastuut olisivat elpymisväline mukaan luettuna noin 35 miljardia euroa, eli noin 15 prosenttia vuotuisesta Suomen bruttokansantuotteesta ja samaa suuruusluokkaa kuin valtion bruttorahoitustarve, 40 miljardia euroa, vuonna 2020. Valtion budjettitalouden kyky sietää erilaisia taloudellisia riskejä ja vastuuta riippuu laajemmin mm. valtion velkakestävydestä, maksuvalmiudesta, rahoitushuollon toimivuudesta ja luottoluokituksesta. Valtion rahoitusasemaa arvioidaan kokonaisuutena, jolloin tarkastelussa huomioidaan todella EU:sta syntyneiden takausvastuiden ohella ainakin kotimaiset takausvastuut ja muut sitoumukset (eläkkeet), sekä soveltuvin osin myös valtion rahoitusomaisuus (Solidium ja Valtion Eläke-rahasto). Suomen valtion kassanhallinnan ja rahoitushuollon näkökulmasta uusi ehdotettu EU:n elpymisväline ei valtioneuvoston kokonaisarvion mukaan vielä synnytä kokonaisuutena, kumulatiivisestikaan arvioiden, sellaisia riskejä tai vastuuta, jotka vaarantaisivat valtion rahoitushuollon. Valtion taseen ulkopuoliset takausvastuut ovat kuitenkin nousseet sellaiselle tasolle, ettei merkittäviä uusia lisätakausvastuita uuden elpymisvälineen ohella voitaisi ottaa valtion vastattavaksi ilman, että valtion luottoluokitus tai valtion rahoitushuolto voisi vaarantua. Euroopan unionin merkittävä ja pitkäkestoinen velkamassa pääomamarkkinoilla voisi lisäksi johtaa epäedulliseen tilanteeseen Suomen valtion viitelainojen hinnoittelun näkökulmasta, jos valtion joukkovelkakirjojen asema katsottaisiin markkinoilla toissijaiseksi EU:n uusiin joukkovelkakirjoihin nähden.

Valtion velkakestävyys riippuu pääosin (netto-)velan määrästä, tulevista perusjäämistä, talouskasvusta sekä valtion velan korosta. On mahdotonta sanoa etukäteisesti, missä Suomen velkakestävyysraja kulkee täsmällisesti, mutta suuruusluokka-arviona voidaan todeta, että jos kotimaisia tai EU-tasoisia vastuuta realisoituisi kymmeniä miljardeja euroja lyhyen aikavälin si-

sällä, esimerkiksi vuoden sisällä, joutuisi valtio varsin haastavaan tilanteeseen rahoitushuoltonsa näkökulmasta. Valtioneuvoston arvion mukaan elpymisvälineen hyväksyminen ei johtaisi edellä kuvatun riskiskenaarion realisoitumiseen ja sen todennäköisyys arvioidaan pieneksi.

EU:n toiminnasta syntyvien taloudellisten riskien näkökulmasta on kuitenkin syytä arvioida myös riskien yhtäaikaisen realisoitumisen todennäköisyyttä. Tästä näkökulmasta on tärkeää tarkastella nimenomaisesti odotettavissa olevien kokonaisvastuiden yhteenlaskettua määrää suhteessa bruttokansantuotteeseen kullakin hetkellä, koska etenkin EU:n toimista syntyvillä vastuilla on vahva keskinäinen korrelaatio. Lisäksi EU:sta mahdollisesti realisoituvat vastuut voisivat lisäksi korreloida kotimaisten vastuiden kanssa ajallisesti.

Suomen taloudellisia vastuita ja riskejä Euroopan unioniin liittyen on arvioitu seikkaperäisemmin mm. valtioneuvoston selvityksessä (VM2020-00230).

Suomen saannot

Suomen saannot vaihtelevat luontaisesti riippuen elpymisvälineen tuen jakokriteereistä. Elpymis- ja palautumistukivälineen osalta komission ehdotuksessa enimmäissaannot on sidottu kolmeen kriteeriin: väestöön, BKT:hen henkilöä kohti, sekä työttömyysasteen historialliseen poikkeamaan EU:n keskiarvotyöttömyydestä. Komission ehdotuksessa Suomen laskennallinen enimmäissaanto esimerkiksi elpymis- ja palautumistukivälineestä olisi noin 0,7 prosenttia edellä kuvatun jakoavaimen perusteella. Muiden elpymisvälineestä rahoitettavien ohjelmien jakokriteeristö vaihtelee.

Muita taloudellisia vaikutuksia

Elpymisvälineestä ehdotetuilla toimilla olisi positiivisia vaikutuksia EU:n jäsenvaltioiden talouksiin, sillä elpymisrahoitus lisäisi kokonaiskysyntää ja taloudellista aktiiviteettia vähintäänkin lyhyellä aikavälillä.

Elpymisvälineellä pyritään saamaan aikaan taloudellista toimeliaisuutta koronankriisin jälkeisenä aikana osin luomalla finanssipoliittista liikkumavaraa jäsenvaltioille avustusten ja edullisten lainojen muodossa. Elpymisrahoituksella pyritään myös säilyttämään sisämarkkinoiden eheys. Elvyttävän finanssipoliittikan vaikutus taloudelliseen kokonaisaktiiviteettiin riippuu olennaisesti finanssipoliittikan kerroinvaikutuksista ja niiden suuruudesta jäsenvaltioittain. Ehdotuksen taloudellinen vaikuttavuus riippuu olennaisesti siten ainakin siitä, mitkä ovat tuen jakokriteerit ja millaisiin julkisiin hankkeisiin taloudellista tukea lopulta käytetään. Jos elpymisvälineen kautta myönnettävä tuki käytettäisiin tehokkaasti julkisiin investointeihin ja rakenneuudistuksiin, voisi tämä johtaa alempaan työttömyyteen jäsenvaltioissa ja jopa alhaisempiin julkisen velan BKT-suhteisiin, joilla voi olla rahoitusvakauden kannalta myönteisiä vaikutuksia. Finanssipoliittikan kertoimet ovat suurempia silloin, kun kansantaloudessa on vapaata tuotannollista kapasiteettia, kuten nyt koronakriisin johdosta. Viime kädessä finanssipoliittiset vaikutukset riippuvat siitä, mihin elpymisvälineen varoja käytetään ja minkälaisia julkisia ja yksityisiä investointeja varoilla toteutetaan. Lisäksi on huomioitava myös jossakin määrin riski siitä, että suuret julkiset investoinnit voivat syrjäyttää yksityisiä investointeja, erityisesti jäsenvaltioissa, joiden kokonaistuotannon kokoon nähden tuki on suuri.

EU-jäsenvaltioiden osuus Suomen tavaraviennistä oli vuonna 2019 lähes 60 % ja euroalueen osuus 39 %. Saksa oli tärkein vientimaamme 14,6 % osuudellaan ja Ruotsi oli toisena 10,3 prosentin osuudella. Suomen viennin elpymisen näkökulmasta elpymisvälineen vaikutus on sitä voimakkaampi, mitä enemmän Suomen vientimarkkinan pääalueet ja –maat elpyvät. Siten esimerkiksi Saksan ja Ruotsin elpymisen aiheuttaa positiivisia vaikutuksia Suomen vientiin ja

kauppataseeseen ja vaihtotaseeseen. Elpymisvälineestä kanavoitava tuki jakautuisi kuitenkin komission ehdotuksen mukaan ja ehdotuksen jakautumiskriteerien mukaan pääosin muualle kuin Suomen vientimarkkinan pääalueille. Elpymisvälineen vaikutus Suomen kauppataseeseen riippuu kokonaisvaikutuksesta, miten elpymisväline vaikuttaa koko päämarkkina-alueemme elpymiseen. Kokonaisuudessaan Suomelle aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia arvioitaessa tulisi huomioida laajemmin myös taloudelliset vaikutukset, joita syntyisi välillisesti muiden jäsenvaltioiden saaman tuen myötä, mukaan lukien mahdolliset myönteiset vaikutukset EU:n yhtenäisyyteen.

8 Ehdotuksen kansallinen käsittely

MFF-johtoryhmän kirjallinen menettely 24.6.2020

EU-ministerivaliokunta 26.6.2020

Raha-asiainvaliokunta 2.7.2020

Valtioneuvoston yleisistunto 2.7.2020

9 Ehdotuksen käsittely EU:ssa ja toisten jäsenvaltioiden kannat

Tulevaa rahoituskehystä (MFF) ja elpymisvälinettä koskevat ehdotukset muodostavat kokonaisuuden, jota käsitellään EU-tasolla yhtenä pakettina. Ehdotusten valmisteleva käsittely tapahtuu Coreper-kokouksissa ja poliittisen tason linjauksista päättäminen tapahtuu Eurooppa-neuvostossa. Eurooppa-neuvosto kokoontuu käsittelemään kokonaisuutta virallisessa kokouksessaan 17.-18.7.2020.

10 Valtioneuvoston kanta

Suomi suhtautuu avoimesti jatkotyöhön komission ehdotusten osalta tarvittavassa aikataulussa. Kyseessä on taloudelliselta ja poliittiselta merkitykseltään mittava kokonaisuus. Valtioneuvosto korostaa, että asian valmistelun yhteydessä on syytä käydä riittävästi julkista keskustelua niin kotimassa, Euroopassa kuin eduskunnassa. Päätösten legitimitetin kannalta laaja kansalaishyväksyntä on tarpeellista.

Muutettua rahoituskehusehdotusta vuosille 2021-2027 (MFF+) ja ehdotusta uudeksi elpymisvälineeksi tulee tarkastella yhdessä tarkoituksenmukaisimman elpymiskokonaisuuden muodostamiseksi. Elpymistoimien kokonaisuudessa on huomioitava jo nyt ehdotetut ja päätetyt mekanismit, kuten SURE-väline ja EVM:n pandemiatukiväline. Jos rahoitus elpymistoimien kokonaisuudesta ei euromaalta riitä eikä se saa rahoitusta markkinoilta, se voi hakea lainaa EVM:stä noudattaen EVM-sopimuksen menettelyjä.

Nyt käsitellyssä oleva elpymiskokonaisuus on kertaluontoinen, poikkeuksellinen ja väliaikainen vastaus nykyiseen koronaviruksen aiheuttamaan kriisiin eikä se saa muuntua tosiasiassa pysyväksi järjestelyksi. Väliaikaisuutta tulee korostaa niin mekanismin kestoa lyhentämällä kuin tarkastelemalla takaisinmaksuun ehdotetun ajan pituutta.

Suomi katsoo, että koronaviruksen aiheuttama taloudellinen epävakaus on täysin ennakoimaton kriisi. Kriisin poikkeuksellinen luonne edellyttää yhteisiä toimia, jotka tulee toteuttaa EU:n perussopimuksia kunnioittaen. Toimien tulee tähdätä tilanteen kokonaisvaltaiseen hallintaan ja jäsenvaltioiden talouksien elpymiseen ja uudistamiseen. Tässä tilanteessa on tärkeää korostaa EU:n poliittista valmiutta tarkoituksenmukaisiin ja koordinoituihin tilapäisiin toimiin. Suomen taloudellisia vastuita tulee tarkastella osana koronakriisin jälkitoimien kokonaisuutta. Vastuita arvioitaessa tulee ottaa huomioon paitsi niiden kokonaismäärä, myös niiden toteutumisen todennäköisyys ja Suomen jo antamat sitoumukset.

Taloudellisten kokonaisvastuiden on oltava suhteessa Suomen valtion taloudelliseen kantokykyyhin. Suomi ei voi hyväksyä toimia, jotka vaarantaisivat Suomen budjettisuvereniteetin tai rahoitusaseman kestävyys.

Suomelle aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia arvioitaessa tulee huomioida laajemmin kokonaistaloudelliset vaikutukset. Suomelle kohdistuvien vastuiden arvioinnissa on huomioitava Suomen hyödyt EU-jäsenyydestä. Mahdollisten elpymistoimien myönteiset vaikutukset EU:n taloudelle kohdistuisivat, myös Suomeen erityisesti vahvistamalla Suomen vientiä ja työllisyyttä.

Poikkeustilanteessakaan ei tulisi kumota maiden omaa vastuuta talouspolitiikkansa hoidosta eikä lisätä yhteisvastaullista velkaa.

Suomi pitää tärkeänä sukupuolten tasa-arvon edistämistä covid-19 -kriisin aikana ja kriisistä toipumisessa.

Elpymisrahoituksella ei voida ajatella ratkaistavan kaikkia EU-maiden ja euroalueen talousongelmia ja sen tulisi keskittyä koronakriisin aiheuttamaan poikkeukselliseen ja väliaikaiseen tilanteeseen. Sen rinnalla tulee jatkaa keskustelua erilaisista ratkaisuista velkakestävyysvarmistamiseksi Euroopassa.

Komission ehdotus elpymisvälineeksi ei sellaisenaan ole Suomen hyväksyttävissä.

Esitykseen tulee tehdä seuraavia keskeisiä muutoksia:

- Ennakkokannassaan Suomi on katsonut, että lähtökohtana on elpymisvälineen tuen lainamuotoisuus, mutta on ollut valmis tarkastelemaan myös muita mahdollisia toteutustapoja. Neuvottelujen kuluessa tulee etsiä ratkaisuja, joissa avustusmuotoisen tuen suhteellinen osuus elpymisvälineestä pienenee.
- Elpymisvälineen koon tulee olla pienempi ja suhteessa jäsenmaille myöhemmin syntyvään maksutaakaan ja maksutaakan ajalliseen keston.
- Elpymisvälineen takaisinmaksuajan tulee olla esitettyä 30 vuotta lyhyempi ja rahoitusjärjestelyn tulee noudattaa perussopimusten tasapainoisen budjetin periaatetta. Jäsenvaltioille tuleva pitkäaikainen budjettisuvereniteetin rajoite tulee pyrkiä rajaamaan mahdollisimman vähäiseksi.
- Elpymisvälineen voimassaoloaika tulee rajata lyhyemmäksi kuin komission esittämä neljä vuotta.

Valtioneuvosto katsoo, että elpymisvälineeseen tehtävät muutokset ovat edellytys tavanomaisen säätämisyjärjestyksen soveltamiseksi asiasta päätettäessä.

[POISTETTU]

Suomi pitää hyvänä, että elpymisväline kytketään vihreän kehityksen ohjelmaan.

[POISTETTU]

Elpymisvälineen rahoituksen osalta Suomi katsoo, että EU:n omien varojen enimmäismäärän ja rahoituskehityksen maksujen enimmäismäärän välisen liikkumavaran hyödyntäminen vakuutena voisi olla mahdollista. [POISTETTU]

Suomelle on tärkeää, että mahdollisesta elpymisvälineestä syntyviä taloudellisia vastuita ja riskejä rajataan tehokkaasti.

[POISTETTU]

Elpymisvälineen varoja tulee käyttää läpinäkyvästi ja hyvän hallinnon periaattein toimiin, jotka edesauttavat tehokkaimmin koronaepidemiasta elpymistä jäsenmaissa. Varojen tulisi olla kaikkien jäsenvaltioiden käytettävissä. Varoja ei tule käyttää kriisipankkien pelastamiseen.

Taloudellista elpymistä ja tulevaisuuden kilpailukyvyn vahvistamista tukevat etenkin panostukset vihreään kasvuun, digitalisaatioon ja TKI-toimintaan. Keskiössä tulee olla sisämarkkinoiden vahvistaminen.

[POISTETTU]

Jatkokäsittelyssä on varmistettava, että ehdotus on EU:n perussopimusten mukainen. Erityistä huomioita kiinnitetään varainhoitoa koskeviin määräyksiin, kuten SEUT 310 ja 311 artikloihin. Suomi toteaa, että elpymisrahastolla sinänsä toteutetaan SEU 3 artiklan mukaista unionin perustehtävää.

[POISTETTU]